

Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток» включено до переліку наукових фахових видань України з державного управління (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28.12.2019).

Спеціальність – 281.

Державне управління: удосконалення та розвиток. 2023. № 2.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2023.2.5>

УДК 351.77:351.86

Н. Г. Клименко,

*д. держ. упр., доцент, професор кафедри глобальної та національної безпеки
Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5223-8166>

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ: СУЧАСНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ

N. Klymenko,

*Doctor of Sciences in Public Administration, Associate Professor, Professor of the
Department of Global and National Security,
Educational and Scientific Institute of Public Administration and Civil Service of the
Taras Shevchenko National University of Kyiv*

PUBLIC REGULATION OF HEALTH CARE ACTIVITIES IN THE CONTEXT OF ENSURING NATIONAL SECURITY: CURRENT STATE, PROBLEMS, PROSPECTS

Статтю присвячено дослідженню сучасного стану державного регулювання діяльності у сфері охорони здоров'я в контексті забезпечення національної безпеки, а також проблем і перспектив його подальшого удосконалення. Авторкою відзначено, що на ефективність функціонування вітчизняної системи охорони здоров'я в сучасних умовах надзвичайно негативний вплив здійснюють незавершеність медичної реформи в країні,

наслідки досі не подоланої пандемії COVID-19 та збройна агресія Російської федерації. Остання спричинила масове руйнування медичної інфраструктури, значну еміграцію частини медичних працівників за межі країни, а їх пацієнтів в більш безпечні регіони України, що призвело до збільшення навантаження на місцеві заклади охорони здоров'я. Авторкою виокремлено основних суб'єктів державного регулювання діяльності у сфері охорони здоров'я в Україні та детально досліджено один з основних заходів державного регулювання господарської діяльності у сфері охорони здоров'я. Встановлено, що послаблення регуляторних заходів в умовах воєнного стану для провадження господарської діяльності у сфері охорони здоров'я не відбулося, оскільки сфера має надзвичайну вагу для забезпечення безпеки людини, суспільства та держави. В ході дослідження встановлено, що негативні наслідки пандемії та збройної агресії передбачається ліквідувати в ході продовження реалізації медичної реформи та впровадження заходів Стратегії розвитку системи охорони здоров'я до 2030 року, після затвердження останньої у встановленому порядку. Перспективами для подальших розвідок визначено дослідження проблематики гармонізації вітчизняного законодавства до законодавства ЄС щодо державного регулювання діяльності у сфері охорони здоров'я та імплементації передового європейського досвіду в контексті набуття Україною повноправного членства в Євросоюзі.

The article is devoted to the study of the current state of state regulation of activities in the field of health care in the context of ensuring national security, as well as problems and prospects for its further improvement. The author noted that the incompleteness of the medical reform in the country, the consequences of the still-unsolved COVID-19 pandemic, and the armed aggression of the Russian Federation have an extremely negative impact on the effectiveness of the functioning of the domestic health care system in modern conditions. The latter caused the massive destruction of the medical infrastructure, the significant emigration of some medical workers outside the country, and their patients to safer regions of Ukraine, which led to an increase in the burden on local health care institutions. The author singled out the main subjects of state regulation of activity in the field of health care in Ukraine and studied in detail one of the main measures of state regulation of economic activity in the field of health care. It has been established that there was no relaxation of regulatory measures under martial law for the implementation of

economic activities in the field of health care, as the field is extremely important for ensuring the safety of people, society and the state. During the study, it was established that the negative consequences of the pandemic and armed aggression are expected to be eliminated during the continuation of the implementation of the medical reform and the implementation of the measures of the Strategy for the Development of the Health Care System until 2030, after the latter is approved in the prescribed manner. Prospects for further exploration are determined by the study of the issue of harmonization of domestic legislation with EU legislation regarding state regulation of activities in the field of health care and the implementation of advanced European experience in the context of Ukraine's acquisition of full membership in the European Union.

Ключові слова: охорона здоров'я, державне регулювання, медична допомога, медична послуга, збройна агресія, національна безпека, воєнний стан, надзвичайна ситуація.

Keywords: health care, public regulation, medical care, medical service, armed aggression, national security, martial law, emergency.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Одним із ключових пріоритетів сучасної правової демократичної соціальної держави у сфері національної безпеки (безпеки людини, суспільства та держави) є ефективне відновлення людського капіталу шляхом збереження, охорони та зміцнення здоров'я громадян. Реалізація цього пріоритету покладається на національну систему охорони здоров'я. Проте у XXI сторіччі з'явилися нові виклики та загрози у цій сфері, що поставили на порядок денний необхідність суттєвої її трансформації: спочатку виникла масштабна світова пандемія гострої респіраторної хвороби COVID-19 (далі – COVID-19), до якої додалась спричинена нею фінансово-економічна криза. Ситуацію значно ускладнили недалекоглядне рішення щодо ліквідації системи державного епідемічного нагляду та неготовність вітчизняної системи охорони здоров'я до реагування на масштабні надзвичайні ситуації медико-біологічного характеру. Ситуацію значно погіршила збройна агресія Російської федерації проти України. За таких

умов державне регулювання діяльності у сфері охорони здоров'я має створювати максимально сприятливі умови для надання медичної допомоги та медичних послуг з метою збереження здоров'я громадян, з урахуванням того, що здійснення будь-якої діяльності в умовах воєнного стану має відмінності від повсякденної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження проблем державного регулювання діяльності у сфері охорони здоров'я та місця охорони здоров'я у забезпеченні національної безпеки знайшли деяке відображення в працях вітчизняних науковців. Так, дисертацію З. Надюка [9] присвячено дослідженню механізмів державного регулювання ринку медичних послуг в Україні.

О. Краснова та Т. Плужнікова дослідили особливості механізму державного регулювання сфери охорони здоров'я, виділили його основні принципи, методи, інструменти та їх вплив на суб'єктів економічних відносин у системі державного регулювання сфери охорони здоров'я [8].

Д. Рябець досліджуючи принципи, механізми та інструменти державного регулювання сфери охорони здоров'я, описав складові зазначеного механізму: організаційно-адміністративний, соціально-економічний, інституційно-правовий [18].

Є. Колосовим та С. Кошовою проаналізовано законодавство стосовно встановлення норм діяльності приватних закладів охорони здоров'я та розглянуто обмеження і труднощі в процесі створення якісної нормативно-правової бази в цій сфері задля досягнення ефективного державного регулювання діяльності приватних закладів [7].

А. Барзиловичем досліджено питання сутності та структури механізмів державного регулювання ринку медичних послуг в Україні, виокремлено його головні завдання та встановлено, що комплексний механізм державного регулювання ринку медичних послуг включає інституційний, організаційний, адміністративний, економічний, ресурсний, інформаційно-комунікаційний та фінансовий [1].

В. Горбулін і Ю. Даник виокремили основні проблеми, що виникли у світі внаслідок пандемії COVID-19, серед яких, зокрема, недостатня готовність систем охорони здоров'я до біологічних загроз; практично повне припинення всіх основних економічних процесів у країнах, які ввели карантин, формування нової моделі життя та діяльності соціуму; сплеск широкого спектру кіберзлочинів, поширення пов'язаних з пандемією фейків та дезінформації [3].

Ю. Вороненко, С. Кошова, В. Михальчук та Я. Радиш обґрунтували тезу, що здоров'я громадян України є важливою складовою національної безпеки та потенціалу суверенітету держави [2].

Проте, незважаючи на те, що охорону здоров'я визнано одним з ключових елементів національної безпеки, зокрема її соціально-гуманітарної складової, державне регулювання діяльності у сфері охорони здоров'я в контексті забезпечення національної безпеки залишилось поза увагою дослідників.

Постанова завдання. Метою статті є дослідження сучасного стану державного регулювання діяльності у сфері охорони здоров'я в контексті забезпечення національної безпеки, а також існуючих проблем і перспектив його подальшого удосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Стратегією національної безпеки України «Безпека людини – безпека країни» серед поточних та прогнозованих загроз національній безпеці та національним інтересам України з урахуванням зовнішньополітичних та внутрішніх умов виокремлено посилення негативного впливу біологічних факторів на населення, зростання ймовірності виникнення загроз біологічного походження, а також високу загрозу виникнення і поширення як уже відомих, так і нових інфекційних хвороб. У ній також зазначено, що поширення COVID-19 виявило критичні проблеми в ... системах охорони здоров'я та соціального захисту ... [17].

Вітчизняне законодавство охорону здоров'я визначає як систему заходів, спрямованих на збереження та відновлення фізіологічних і психологічних функцій, оптимальної працездатності та соціальної активності людини при

максимальній біологічно можливій індивідуальній тривалості її життя. Такі заходи здійснюють органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи, заклади охорони здоров'я; фізичні особи – підприємці, які зареєстровані у встановленому законом порядку та одержали ліцензію на право провадження господарської діяльності з медичної практики; медичні та фармацевтичні працівники, фахівці з реабілітації, громадські об'єднання і громадяни [10]. Зважаючи на те, що зазначені суб'єкти належать до державного та недержавного сектору, то в демократичній правовій державі їх діяльність у цій сфері підлягає державному регулюванню, оскільки має суттєвий вплив на безпеку людини, суспільства та держави, а отже і національну безпеку загалом.

Зважаючи на вищевикладене, та наші попередні дослідження, під державним регулювання діяльності у контексті забезпечення національної безпеки ми пропонуємо розуміти сукупність методів, заходів та засобів, які використовує держава для впорядкування відносин та запобігання негативним явищам, що виникають (можуть виникнути) у процесі взаємодії державних, недержавних та міжнародних інституцій між собою, з людьми та навколишнім природним середовищем та безпосередньо або опосередковано впливають (можуть вплинути) на національну безпеку [6].

Правову основу державного регулювання у сфері охорони здоров'я формує єдиний законодавчий орган країни (Верховна Рада України) шляхом прийняття на основі Конституції України відповідних законів, якими визначається його мета, завдання, принципи, напрями та пріоритети, встановлюються нормативи й обсяг бюджетного фінансування, а також затверджується перелік комплексних та цільових загальнодержавних програм у цій сфері.

Державне регулювання діяльності у сфері охорони здоров'я здійснюється органами виконавчої влади всіх рівнів, а саме:

– Кабінет Міністрів України забезпечує проведення державної політики у сферах охорони здоров'я та санітарно-епідемічного благополуччя і доступність

для громадян послуг медичних закладів, а також забезпечує розроблення та здійснення заходів щодо створення матеріально-технічної бази й інших умов, необхідних для розвитку охорони здоров'я;

– Міністерство охорони здоров'я України (далі – МОЗ) забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я та захисту населення від інфекційних хвороб, протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу й іншим соціально небезпечним захворюванням, попередження та профілактики неінфекційних захворювань, забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах:

епідеміологічного нагляду (спостереження), імунопрофілактики, промоції здорового способу життя та запобігання факторам ризику, попередження та зниження рівня вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення, безпеки харчових продуктів, регламентації факторів середовища життєдіяльності населення, гігієнічної регламентації небезпечних факторів, створення національної системи крові, управління системою якості щодо безпеки крові, біологічної безпеки та біологічного захисту, боротьби із стійкістю до протимікробних препаратів, реагування на небезпеки для здоров'я та надзвичайні стани в сфері охорони здоров'я, а також забезпечення формування державної політики у сферах санітарного та епідемічного благополуччя населення;

розвитку медичних послуг, впровадження електронної системи охорони здоров'я, забезпечення державних фінансових гарантій медичного обслуговування населення;

технічного регулювання медичних виробів, медичних виробів для діагностики *in vitro*, активних медичних виробів, які імплантують, косметичної продукції;

забезпечення населення якісними, ефективними та безпечними лікарськими засобами, створення, виробництва, контролю якості та реалізації лікарських засобів, медичних імунобіологічних препаратів, обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів, протидії їх незаконному обігу,

а також безпечних медичних виробів та косметичної продукції;

розвитку кадрового потенціалу системи охорони здоров'я, вищої медичної, фармацевтичної освіти та науки [13];

– Державна служба України з лікарських засобів та контролю за наркотиками (далі – Держлікслужба) реалізує державну політику у сферах контролю якості та безпеки лікарських засобів, у тому числі медичних імунобіологічних препаратів, медичної техніки і виробів медичного призначення, та обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, протидії їх незаконному обігу, донорства крові та компонентів крові, функціонування системи крові [12];

– Національна служба здоров'я України реалізує державну політику у сфері державних фінансових гарантій медичного обслуговування населення.

Крім того, до реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я залучаються місцеві державні адміністрації, а на органи місцевого самоврядування, зокрема, покладається управління закладами охорони здоров'я, оздоровчими закладами, розташованими на територіях територіальних громад, організація медичного обслуговування населення, внесення пропозицій до відповідних органів про ліцензування індивідуальної підприємницької діяльності у сфері охорони здоров'я.

Основними засобами регулюючого впливу держави на діяльність суб'єктів господарювання статтею 12 Господарського кодексу України визначено державне замовлення; ліцензування, патентування і квотування; технічне регулювання; застосування нормативів та лімітів; регулювання цін і тарифів; надання інвестиційних, податкових та інших пільг; надання дотацій, компенсацій, цільових інновацій та субсидій.

Одним з наймасовіших засобів державного регулювання діяльності у сфері охорони здоров'я є ліцензування, яке спрямоване на забезпечення безпеки та захисту економічних і соціальних інтересів держави, суспільства, прав та законних інтересів, життя і здоров'я людини, екологічної безпеки та охорони навколишнього природного середовища [14]. При цьому одним з

основоположних принципів державної політики у сфері ліцензування є принцип пріоритетності захисту прав, законних інтересів, життя і здоров'я людини, навколишнього природного середовища, захисту обмежених ресурсів держави та забезпечення безпеки держави, який передбачає, що ліцензування застосовується лише до такого виду господарської діяльності, провадження якого становить загрозу порушення прав, законних інтересів громадян, життю чи здоров'ю людини, навколишньому природному середовищу та/або безпеці держави, і лише у разі недостатності інших засобів державного регулювання [14].

Зважаючи на зазначене, у сфері охорони здоров'я ліцензуванню підлягають декілька видів діяльності: виробництво лікарських засобів, оптова та роздрібна торгівля лікарськими засобами, імпорт лікарських засобів (крім активних фармацевтичних інгредієнтів); медична практика; діяльність банків пуповинної крові, інших тканин і клітин людини згідно з переліком, затвердженим МОЗ; культивування рослин, включених до таблиці I Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, затвердженого Кабінетом Міністрів України, розроблення, виробництво, виготовлення, зберігання, перевезення, придбання, реалізація (відпуск), ввезення на територію України, вивезення з території України, використання, знищення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, включених до зазначеного Переліку; заготівля та тестування донорської крові та компонентів крові незалежно від їх кінцевого призначення, переробка, зберігання, розподіл та реалізація донорської крові та компонентів крові, призначених для трансфузії [14].

Вичерпний перелік вимог до провадження зазначених видів діяльності, обов'язкових для виконання суб'єктом, що отримав ліцензію, та вичерпний перелік документів, що додаються до заяви про отримання ліцензії визначено ліцензійними умовами, які є нормативно-правовим актом Кабінету Міністрів України [14]. Зазначені умови затверджуються на кожен вид діяльності, що підлягає ліцензуванню.

Суб'єктами державного регулювання зазначених видів господарської

діяльності є МОЗ та Держлікслужба, які наділені повноваженнями з видачі (відмови у видачі, анулювання повністю або частково, зупинення або відновлення дії ліцензії повністю або частково) ліцензій на провадження господарської діяльності, інших документів дозвільного характеру, а також здійснюють державний нагляд (контроль) за господарською діяльністю, керуючись вимогами відповідного закону [15]. Цей закон передбачає наявність критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності, і на підставі яких визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю). Для розробки цих критеріїв використовується відповідні Методики [11].

Крім вищезазначеного ліцензування та контролю (нагляду) вітчизняним законодавством передбачено необхідність отримання низки документів дозвільного характеру, які пов'язані з охороною здоров'я і стосуються санітарно-епідеміологічної експертизи та ввезення (вивезення), транзиту наркотичних засобів, психотропних речовин або прекурсорів наркотичних засобів і психотропних речовин [16].

В умовах воєнного стану, який внаслідок масштабної збройної агресії Російської федерації 24.02.2022 р. було введено в країні Указом Президента України, у березні 2022 року Урядом України було спрощено процедуру отримання документів на право провадження господарської діяльності [4]. Зокрема, необхідність отримання дозволів та ліцензій на період воєнного стану було замінено на подання декларації, яка дає право на провадження визначених рішенням Кабінету Міністрів України видів господарської діяльності. Зазначене спрощення торкнулося й медичної практики. Проте змінами, які були внесені у цього рішення вже у липні 2022 року, було відновлено необхідність отримання ліцензії на провадження медичної практики.

Серед сучасних проблем у сфері охорони здоров'я наймасштабнішою є те, що наслідки збройної агресії Російської федерації значно ускладнили організацію надання медичної допомоги та медичних послуг населенню внаслідок значних руйнувань закладів охорони здоров'я в результаті масових

обстрілів, особливо на місцевому рівні в районах, наближених до зони ведення активних бойових дій. В окремих регіонах країна-агресор знищує медичну інфраструктуру, викрадає обладнання на тимчасово окупованих територіях, залишаючи місцеве населення без медичної допомоги. Так, за 11 місяців війни в країні постраждали 1206 об'єктів, з яких 1035 пошкоджено, а 171 об'єкт медичної інфраструктури зруйновано без можливості подальшого відновлення [5]. Крім того, до цього слід додати проблеми з енергетичним забезпеченням закладів охорони здоров'я в усіх регіонах країни, що також не сприяє належній організації медичної допомоги та надання медичних послуг населенню, хоча використання генераторів знизило гостроту питання. Суттєва міграція населення та медичних працівників також загострює ситуацію, оскільки внаслідок збільшення кількості пацієнтів на місцевому рівні в більш безпечних регіонах країни за рахунок внутрішньо переміщених осіб значно зростає навантаження на місцеві заклади охорони здоров'я. Крім того, серед громадян суттєво підвищився попит на види медичної допомоги та медичні послуги, які в довоєнний час не були пріоритетними. При цьому варто зазначити, що вітчизняна система охорони здоров'я досі відчуває негативні наслідки впливу на неї пандемії COVID-19, яка виявила її неготовність до надзвичайних ситуацій у цій сфері та висвітлила необхідність посилення стійкості системи охорони здоров'я шляхом запровадження раннього попередження, зменшення ризиків та управління національними та глобальними ризиками для здоров'я громадян. Крім того, незавершеність розпочатої у 2016 році медичної реформи також не сприяє розв'язанню таких проблем як велика вартість медичних послуг при їх низькій якості; втрата кадрового потенціалу галузі внаслідок значної зовнішньої міграції фахівців; недосконалість інструментів та неможливість належного отримання медичної освіти та підвищення кваліфікації в умовах пандемії та збройної агресії; проблема доступу до медичної допомоги у сільській місцевості та на тимчасово окупованих територіях.

Водночас варто зазначити, що незважаючи на триваючу збройну агресію,

23.06.2022 р. лідери 27 країн-членів Євросоюзу, ухвалили рішення про надання Україні статусу кандидата на членство в ЄС. А підготовка країни до членства в ЄС передбачає завершення всеохоплюючої трансформації всіх сфер для створення умов, за яких Україна житиме за принципами Євросоюзу та його спрямованими на захист кожного громадянина та бізнесу законами [20]. Тож і державне регулювання діяльності загалом та у сфері охорони здоров'я зокрема буде максимально узгоджено із відповідним законодавством ЄС.

Підсумовуючи вищевикладене, варто зазначити, що 13.02.2023 р. колегія МОЗ затвердила Стратегію розвитку системи охорони здоров'я до 2030 року, над якою працювали стейкхолдери галузі й міжнародні організації. Зазначена стратегія спрямована вдосконалення та розвиток системи охорони здоров'я населення, зокрема гарантування доступності та раціонального використання в державі ефективних та безпечних лікарських засобів належної якості, та забезпечення доступу населення країни до якісних медичних послуг. Вона містить 3 стратегічні цілі, 11 оперативних та 137 завдань. Серед них варто відзначити:

створення та забезпечення умов для розвитку та реалізації потенціалу складових вітчизняної системи охорони здоров'я;

продовження медичної реформи та виконання вимог щодо євроінтеграції, а також повоєнне відновлення закладів охорони здоров'я;

забезпечення всебічного доступу населення до якісних медичних послуг та інструментів реалізації права на здоров'я;

посилення політик та спроможності інститутів національної системи охорони здоров'я [19].

Висновки та перспективи подальших розвідок. Підсумовуючи проведене дослідження варто зазначити, що важливість сфери охорони здоров'я для національної безпеки не викликає сумнівів, оскільки в сучасному світі людський капітал є ключовим компонентом національного багатства. Аналіз вітчизняного законодавства, яким регулюється діяльність у сфері охорони здоров'я, свідчить про наявність значної кількості дозвільних документів,

отримання яких дає право на провадження діяльності у цій сфері, а також низки заходів контролю (нагляду) за її провадженням. Водночас пандемія COVID-19 та масштабна збройна агресія значно загострили проблеми у вітчизняній системі охорони здоров'я. Їх передбачається вирішити шляхом реалізації Стратегії розвитку системи охорони здоров'я до 2030 року. Цей документ, після його затвердження у встановленому порядку, дозволить чітко визначити подальший шлях реформування, відновлення та розвитку медичної галузі на найближчі вісім років.

Зважаючи на зазначене перспективою для подальших розвідок варто визначити дослідження проблематики гармонізації вітчизняного законодавства до законодавства ЄС щодо державного регулювання діяльності у сфері охорони здоров'я та імплементації передового європейського досвіду у цій сфері в контексті набуття Україною повноправного членства в Євросоюзі.

Література

1. Барзилович А. Д. Механізми державного регулювання надання медичних послуг в Україні. *Публічне управління та митне адміністрування. Серія: Державне управління.* 2020. № 1 (24). С. 86-90. DOI <https://doi.org/10.32836/2310-9653-2020-1.17>.

2. Вороненко Ю. В., Кошова С. П., Михальчук В. М., Радиш Я. Ф. Здоров'я громадян України – важлива складова національної безпеки та потенціалу суверенітету держави. *Україна. Здоров'я нації.* 2021. Вип. 3. Т. 1. С. 5-13.

3. Горбулін В. П., Даник Ю. Г. Національна безпека України: фокус пріоритетів в умовах пандемії. *Вісник Національної академії наук України.* 2020. № 5. С. 3-18.

4. Деякі питання забезпечення провадження господарської діяльності в умовах воєнного стану: постанова Кабінету Міністрів України від 18.03.2022 р. № 314. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/314-2022-%D0%BF/ed20220318#n27> (дата звернення: 10.02.2023).

5. За 11 місяців війни росіяни зруйнували 171 об'єкт медзакладів та ще 1035 пошкодили: Офіційний сайт Міністерства оборони здоров'я України. URL: <https://moz.gov.ua/article/news/za-11-misjaciv-vijni-rosijani-zrujnuvali-171-ob%ca%bcekt-medzakladiv-ta-sche-1035--poshkodili> (дата звернення: 10.02.2023).

6. Клименко Н. Г. Державне регулювання діяльності недержавних інституцій у контексті забезпечення національної безпеки: монографія. Київ: «Видавництво Людмила», 2020. 342 с.

7. Колосов Є. В., Кошова С. П. Державне регулювання діяльності приватних закладів охорони здоров'я. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 16. С. 104–112. DOI: 10.32702/2306-6814.2021.16.104.

8. Краснова О. І., Плужнікова Т. В. Особливості механізму державного регулювання сфери охорони здоров'я. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 7. С. 46-48.

9. Надюк З. О. Механізми державного регулювання ринку медичних послуг в Україні: дис. ... д-ра наук з держ. упр. : 25.00.02. / Класич. приват. ун-т. Запоріжжя, 2009. 469 с.

10. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19.11.1992 р. № 2801-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text> (дата звернення: 10.02.2023).

11. Про затвердження методик розроблення критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю), а також уніфікованих форм актів, що складаються за результатами проведення планових (позапланових) заходів державного нагляду (контролю): постанова Кабінету Міністрів України від 10.05.2018 р. № 342. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/342-2018-%D0%BF#n13> (дата звернення: 10.02.2023).

12. Про затвердження Положення про Державну службу України з лікарських засобів та контролю за наркотиками: постанова Кабінету Міністрів України від 12.08.2015 р. № 647. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/647->

[2015-%D0%BF#Text](#) (дата звернення: 10.02.2023).

13. Про затвердження Положення про Міністерство охорони здоров'я України: постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2015 р. № 267. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/267-2015-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.02.2023).

14. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 02.03.2015 р. № 222-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text> (дата звернення: 10.02.2023).

15. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України від 05.04.2007 р. № 877-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text> (дата звернення: 10.02.2023).

16. Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності: Закон України від 19.05.2011 р. № 3392-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3392-17#Text> (дата звернення: 10.02.2023).

17. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України»: Указ Президента України від 14.09.2020 р. № 392. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037> (дата звернення: 10.02.2023).

18. Рябець Д. М. Державне регулювання сфери охорони здоров'я: принципи, механізм та інструменти. *Економічні горизонти*. 2018. № 4(7). С. 164–174. DOI: 10.31499/2616-5236.4(7).2018.212757.

19. Стратегія розвитку системи охорони здоров'я до 2030 року. Міністерство охорони здоров'я України: офіц. сайт. URL: <https://moz.gov.ua/uploads/ckeditor/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%8F/UKR%20Health%20Strategy%20Feb%204.2022.pdf> (дата звернення: 18.02.2023).

20. Україна отримала статус кандидата на членство в ЄС. *Урядовий портал*. 23.06.2022. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/ukrayina-otrimala-status-kandidata-na-chlenstvo-v-yes> (дата звернення: 10.02.2023).

References

1. Barzylovych, A. D. (2020), “Mechanisms of state regulation of the provision of medical services in Ukraine”, *Publichne upravlinnia ta mytne administruvannia. Seriia: Derzhavne upravlinnia*, vol. 1 (24), pp. 86-90. DOI <https://doi.org/10.32836/2310-9653-2020-1.17>.
2. Voronenko, Yu. V., Koshova, S. P., Mykhalchuk, V. M. and Radysh Ya. F. (2021), “The health of citizens of Ukraine is an important component of national security and the potential of state sovereignty”, *Ukraina. Zdorovia natsii*, vol. 3, no. 1, pp. 5-13.
3. Horbulin, V.P. and Danyk, Yu.H. (2020), “National security of Ukraine: focus of priorities in the conditions of the pandemic”, *Visnyk Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy*, vol. 5, pp. 3-18.
4. Cabinet of Ministers of Ukraine (2022), Resolution “Some issues of ensuring the conduct of economic activity in the conditions of martial law”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/314-2022-%D0%BF/ed20220318#n27> (Accessed 10 February 2023).
5. Official site of Ministry of Health Care of Ukraine. (2023), “During the 11 months of the war, the Russians destroyed 171 medical facilities and damaged another 1,035”, available at: <https://moz.gov.ua/article/news/za-11-misjaciv-vijni-rosijani-zrujnuvali-171-ob%ca%bcekt-medzakladiv-ta-sche-1035--poshkodili> (Accessed 10 February 2023).
6. Klymenko, N. G. (2020), *Derzhavne rehuliuвання diial'nosti nederzhavnykh instytutsij u konteksti zabezpechennia natsional'noi bezpeky* [Public regulation of the activities of non-state institutions in the context of ensuring national security], Lyudmila Publishing House, Kyiv, Ukraine.
7. Kolosov, Ye. V. and Koshova, S. P. (2021), “Public regulation of private health care institutions. Investments: practice and experience”, *Investytsii: praktyka ta dosvid*, vol. 16, pp. 104–112. DOI: 10.32702/2306-6814.2021.16.104.
8. Krasnova, O. I. and Pluzhnikova, T. V. (2018), “Peculiarities of the

mechanism of state regulation of the health care sphere”, *Investytsii: praktyka ta dosvid*, vol. 7, pp. 46-48.

9. Nadiuk, Z. O. (2009), “Mechanisms of state regulation of the medical services market in Ukraine”, Doctoral thesis, Mechanisms of public administration, Classical private university, Zaporizhzhia, Ukraine.

10. The Verkhovna Rada of Ukraine. (1992), Law of Ukraine “Fundamentals of Ukrainian legislation on health care”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text> (Accessed 10 February 2023).

11. Cabinet of Ministers of Ukraine (2018), Resolution “On the approval of the methodology for the development of criteria, according to which the degree of risk from the conduct of economic activity and the speed of implementation of the plan of state supervision (control) measures, as well as unified forms of acts drawn up for the results of the implementation of planned (unplanned) measures of state supervision (control) are assessed”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/342-2018-%D0%BF#n13> (Accessed 10 February 2023).

12. Cabinet of Ministers of Ukraine (2015), Resolution “On the approval of the Regulation on the State Service of Ukraine for medicinal products and drug control”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/647-2015-%D0%BF#Text> (Accessed 10 February 2023).

13. Cabinet of Ministers of Ukraine (2015), Resolution “On the approval of the Regulation on the Ministry of Health of Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/267-2015-%D0%BF#Text> (Accessed 10 February 2023).

14. The Verkhovna Rada of Ukraine. (2015), Law of Ukraine “About licensing of economic activities”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text> (Accessed 10 February 2023).

15. The Verkhovna Rada of Ukraine. (2007), Law of Ukraine “On the basic principles of state supervision (control) in the field of economic activity”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text> (Accessed 10 February 2023).

16. The Verkhovna Rada of Ukraine. (2011), Law of Ukraine “About the list of

documents of a permissive nature in the field of economic activity”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3392-17#Text> (Accessed 10 February 2023).

17. The President of Ukraine. (2020), Decree “On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated September 14, 2020 “On the National Security Strategy of Ukraine”, available at: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037> (Accessed 10 February 2023).

18. Riabets, D. M. (2018), “Public regulation of the sphere of health care: principles, mechanism and tools”, *Ekonomichni horyzonty*, vol. 4(7), pp. 164–174. DOI: 10.31499/2616-5236.4(7).2018.212757.

19. Official site of Ministry of Health Care of Ukraine. (2023), “Strategy for the development of the health care system until 2030”, available at: <https://moz.gov.ua/uploads/ckeditor/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%8F/UKR%20Health%20Strategy%20Feb%2024.2022.pdf> (Accessed 18 February 2023).

20. Government portal. (2022), “Ukraine received the status of a candidate for EU membership”, available at: <https://www.kmu.gov.ua/news/ukrayina-otrimala-status-kandidata-na-chlenstvo-v-yes> (Accessed 10 February 2023).

Стаття надійшла до редакції 19.02.2023 р.